

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри **Н.П. Волкова**
“27” серпня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
«Професійно-педагогічна комунікація»

для спеціальності
015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»
рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

м. Дніпро
2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Професійно-педагогічна комунікація» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» / Укладач: Н.П. Волкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024.

Розробник: Н.П. Волкова д.п.н., професор.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки

Протокол №1 від 27 серпня 2024 р.

ЗМІСТ

1. Програма навчальної дисципліни	4
2. Заплановані результати навчання. Матриця формування і оцінювання компетентностей здобувачів вищої освіти з дисципліни	6
3. Орієнтовний перелік питань підсумкового контролю	10
4. Порядок оцінювання результатів навчання	11
5. Рекомендована література (основна, допоміжна)	15
6. Інформаційні ресурси в Інтернеті	17

1. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Тема 1. Сутність, види, функції професійно-педагогічної комунікації

Історичні витоки професійно-педагогічної комунікації. Сутність, види, функції, моделі комунікації. Комунікативні знання, вміння, навички, досвід. Педагогічне спілкування – провідна складова професійно-педагогічної комунікації, його сутність, особливості, функції, стилі, моделі. Інформація, її збір, обробка, збереження, сприймання й розуміння. Обмін інформацією у професійно-педагогічній комунікації, бар'єри й ускладнення.

Тема 2. Педагогічне спілкування – провідна складова професійно-педагогічної комунікації

Педагогічне спілкування як діалог. Структура педагогічного спілкування. Переконавання та навіювання у процесі комунікації. Стиль педагогічного спілкування. Моделі спілкування та установка викладача. Культура слухання.

Бар'єри й ускладнення, що виникають у процесі комунікації.

Тема 3. Педагогічні конфлікти: види, причини виникнення

Сутність, джерела, причини, функції й класифікація конфліктів. Основні суперечності у системі освіти. Педагогічний конфлікт: структура, сфера,

д
и

Конфлікт у взаємодії «викладач-студент», «викладач-викладач», «викладач-керівник закладу вищої освіти». Шляхи подолання конфліктів у професійно-педагогічній комунікації.

і

к

а

.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. МАЙСТЕРНІСТЬ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ

Тема 4. Майстерність педагогічної мови та мовлення. Культура мови й техніка мовлення викладача

Професійно-педагогічна мова й мовлення – основа комунікації педагога. Сутність, функції мови й мовлення викладача. Індивідуальний стиль мовлення. Види, особливості вербальних засобів професійно-педагогічної комунікації.

Культура мови й мовлення викладача. Техніка мовлення. Мовленнєвий етикет та моделі взаємодії «викладач-студент». Змістова підготовка викладача до виступу перед аудиторією.

н

ф

р

п

б

к

т

і

в

.

.

Тема 5. Майстерність невербальної комунікації педагога

Характеристика невербальних засобів педагогічної комунікації, їх функціональне значення та особливості. Фізіологічні засоби зовнішньої естетичної виразності педагога (колір шкіри, очей, волосся, зріст, статура, постава, хода). Функціональні засоби зовнішньої виразності (візуальний контакт, міміка, жести, пантоміміка, дистанція). Міміка викладача, її елементи, засоби виразності та умови продуктивного використання. Пантомімічна культура викладача. Особливості та умови ефективності педагогічних жестів, пози, ходи викладача. Соціальні засоби зовнішньої естетичної виразності (одяг, взяття, зачіска, прикраси, аксесуари, макіяж).

Тема 6. Комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації

Специфіка комунікації в інтернетпросторі. Електронна пошта як засіб професійно-педагогічної комунікації. Валеологічні аспекти роботи з комп'ютером. Соціальні мережі як інноваційна комунікативна технологія. Вебінар як нова комунікаційна практика. Особливості онлайн консультування та проведення вебінарів. Змішане навчання. Особливості навчальної взаємодії онлайн синхронному і асинхронному режимі.

Роль і значення комунікативних технологій у науково-викладацькій діяльності. Особливості наукової комунікації: усна, письмова, електронні платформи. Здійснення зв'язків з громадськістю («паблік рілейшнз») як системна складова комунікативних технологій. Освітня реклама як засіб фахової комунікації.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Бар'єри й ускладнення, що виникають у процесі педагогічної комунікації	4
2	Мовленнєві моделі взаємодії «викладач – студент» у педагогічній комунікації	4
3	Дорожня карта комунікативного розвитку викладача	4
4	Особливості спілкування викладача та студентів під час дистанційного навчання	4
5	Етичні правила комунікації в глобальних інформаційних мережах	4

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю*	Результати навчання дисципліни
	Знання
РН-6	РН-6.1. Критично осмислювати теорії, основні концепції, інноваційні системи сучасної професійної освіти з авторитетних джерел (наукові журнали, бази даних, монографії тощо) з питань професійно-педагогічної комунікації, формування комунікативної компетентності викладача
РН-6	РН-6.2. Демонструвати знання та розуміння передових концептуальних теорій з питань професійно-педагогічної комунікації, формування комунікативної компетентності викладача та використовувати їх для проведення наукових досліджень, інтеграції передових концептуальних та методологічних підходів з науково-дидактичних, виховних, адаптивних та інших основ професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти
	Уміння
РН-7	РН-7.1. Розробляти інноваційні методи і практики викладання конкретних навчальних дисциплін послуговуючись знаннями проблем професійно-педагогічної комунікації
РН-8	РН-8.1. Самостійно і творчо опрацьовувати теоретичний та практичний матеріал з проблем педагогічної комунікації, використовуючи облікову інформацію з українських і зарубіжних архівів, бібліотечних каталогів, найновіші ІКТ-ресурси, наукометричні платформи з метою організації освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти
	Комунікація
РН-8	РН-8.2. Обирати тактики, стиль педагогічного спілкування залежно від стратегічних цілей і завдань, що вирішуються в педагогічному процесі, рівня навченості, вихованості студентів
РН-7	РН-7.2. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтовуючи й узагальнюючи інформацію для фахівців та широкого загалу
РН-8	РН-8.3. Обговорювати проблеми професійно-педагогічної комунікації і дискутувати з науково-професійною спільнотою, використовуючи сучасні засоби візуальної презентації результатів дослідження, приймати обґрунтовані

	інноваційні рішення у сфері професійної освіти, організації та здійсненні освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти на сучасних наукових засадах
РН-7	РН-7.3. Публічно представляти результати досліджень та критичний аналіз наукових ідей щодо майстерності педагогічної комунікації із дотриманням правил наукової етики, правових і соціальних норм у процесі професійної та науково-інноваційної діяльності
РН-8	РН-8.4. Демонструвати лідерські якості, культуру усної, письмової та візуальної комунікації навички міжособистісної взаємодії суб'єктів освітнього процесу, вміння працювати в команді дослідників
	Автономність і відповідальність
РН-8	РН-8.5 Об'єктивно і відповідально ставитися до організації конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу і обирати оптимальні методи, засоби і форми взаємодії, забезпечувати сприятливий морально-психологічний клімат

МАТРИЦЯ
ФОРМУВАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ» З УРАХУВАННЯМ ФОРМ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема	Компетентності, які формуються (шифр відповідно до освітньої програми)	Програмні результати навчання (шифр відповідно до освітньої програми)	Результати навчання з дисципліни	Методи, технології викладання та навчання	Методи контролю
1. Сутність, види, функції професійно-педагогічної комунікації	ІК, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, СК-3, СК-4	РН-6, РН-7, РН-8	РН-6.1, РН-6.2, РН-7.2, РН-8.3, РН-8.4, РН-8.5	Лекції, практичне заняття, аналіз кейсів, групова робота, мозковий штурм, метод проєктів, самостійна робота	Практичні завдання, критичний аналіз, презентація проєкту, участь у груповій дискусії, усні відповіді, практична демонстрація
2. Педагогічне спілкування – провідна складова професійно-педагогічної комунікації	ІК, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, СК-3, СК-4	РН-6, РН-7, РН-8	РН-6.1, РН-6.2, РН-7.2, РН-8.1, РН-8.2, РН-8.3, РН-8.4, РН-8.5	Проблемна лекція, дискусія за матеріалами вивчених літературних джерел, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, робота в мікрогрупах, семінар-вирішення ситуаційних задач аналіз конкретних ситуацій (case-study), презентації, пошук в Інтернет	Усні відповіді на запитання, вирішення задач (проблемних ситуацій), пояснення розв'язання задач, оцінювання презентації
3. Педагогічні конфлікти: види, причини виникнення	ІК, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, СК-3, СК-4	РН-6, РН-7, РН-8	РН-6.1, РН-7.2, РН-8.2, РН-8.3, РН-8.4, РН-8.5	Проблемна лекція, «круглий стіл» за тематикою самостійної пошукової роботи, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, робота в мікрогрупах,	Усні відповіді на запитання, вирішення задач (проблемних ситуацій), участь в рольовій грі (діловій грі)
4. Майстерність педагогічної мови та мовлення. Культура мови й техніка мовлення викладача	ІК, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, СК-3, СК-4	РН-6, РН-7, РН-8	РН-6.1, РН-7.1, РН-8.1, РН-8.2, РН-7.2, РН-7.3, РН-8.3, РН-8.4, РН-8.5	Фасилітаційні методи, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, проєктна робота, пошук в Інтернет, робота в групах	Участь фасилітаційних технологіях, участь у семінар-діалозі, вирішення проблемних ситуацій, дослідницький проєкт, оцінювання групових презентації
5. Майстерність невербальної комунікації педагога	ІК, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, СК-3, СК-4	РН-6, РН-7, РН-8	РН-6.1, РН-8.1, РН-7.2, РН-7.3,	Лекції, практичне заняття, аналіз кейсів, групова робота, мозковий	Практичні завдання, критичний аналіз, презентація проєкту, участь у

			PH-8.3, PH-8.4, PH-8.5	штурм, метод проектів, самостійна робота	груповій дискусії, усні відповіді, практична демонстрація
6. Комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації	ІК, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, СК-3, СК-4	PH-6, PH-7, PH- 8	PH-6.1, PH-7.1, PH-7.3. PH-8.1, PH-8.3, PH-8.4, PH-8.5	Фасилітаційні методи, семінар- діалог, вирішення проблемних ситуацій, проектна робота, пошук в Інтернет, робота в групах	Участь фасилітаційних технологіях, участь у семінар-діалозі, вирішення проблемних ситуацій, дослідницький проект, оцінювання групових презентації

3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Історичні витоки професійно-педагогічної комунікації.
2. Сутність, види, функції, моделі комунікації.
3. Комунікативні знання, вміння, навички, досвід.
4. Педагогічне спілкування – провідна складова професійно-педагогічної комунікації, його сутність, особливості, функції, стилі, моделі.
5. Інформація, її збір, обробка, збереження, сприймання й розуміння. Обмін інформацією у професійно-педагогічній комунікації, бар'єри й ускладнення.
6. Педагогічне спілкування як діалог. Структура педагогічного спілкування.
7. Переконавання та навіювання у процесі комунікації.
8. Стиль педагогічного спілкування.
9. Моделі спілкування та установка викладача.
10. Культура слухання.
11. Бар'єри й ускладнення, що виникають у процесі комунікації.
12. Сутність, джерела, причини, функції й класифікація конфліктів.
13. Основні суперечності у системі освіти.
14. Педагогічний конфлікт: структура, сфера, динаміка.
15. Т
16. Причини виникнення конфліктів у педагогічному колективі.
17. Конфлікт у взаємодії «викладач-студент», «викладач-викладач», «викладач-керівник закладу вищої освіти».
18. Шляхи подолання конфліктів професійно-педагогічної комунікації.
19. Професійно-педагогічна мова й мовлення – основа комунікації педагога.
20. Сутність, функції мови й мовлення викладача.
21. Індивідуальний стиль мовлення.
22. Види, особливості вербальних засобів професійно-педагогічної комунікації.
23. Культура мови й мовлення викладача.
24. Техніка мовлення.
25. Мовленнєвий етикет та моделі взаємодії «викладач-студент».
26. Змістовна підготовка викладача до виступу перед аудиторією.
27. Вимоги до голосу, дикції.
28. Вміння педагога в техніці мовлення: регулювання сили й висоти голосу, інтонації; урізноманітнення тональності мовлення; чітка артикуляція і улітність звуків, регуляція їх швидкості з метою оптимізації темпоритму мовлення.
29. Шляхи вдосконалення мовлення майбутнього викладача.
30. Характеристика невербальних засобів педагогічної комунікації, їх функціональне значення та особливості.
31. Фізіологічні засоби зовнішньої естетичної виразності педагога (колір шкіри, очей, волосся, зріст, статура, постава, хода).
32. Функціональні засоби зовнішньої виразності (візуальний контакт, міміка, жести, пантоміміка, дистанція).

і

ч

н

о

м

33. Міміка викладача, її елементи, засоби виразності та умови продуктивного використання.
34. Пантомімічна культура викладача. Особливості та умови ефективності педагогічних жестів, пози, ходи викладача.
35. Соціальні засоби зовнішньої естетичної виразності (одяг, взяття, зачіска, прикраси, аксесуари, макіяж).
36. Специфіка комунікації в інтернетпросторі. Електронна пошта як засіб професійно-педагогічної комунікації.
37. Валеологічні аспекти роботи з комп'ютером.
38. Соціальні мережі як інноваційна комунікативна технологія.
39. Вебінар як нова комунікаційна практика.
40. Особливості онлайн консультування та проведення вебінарів.
41. Змішане навчання. Особливості навчальної взаємодії онлайн синхронному і асинхронному режимі.
42. Роль і значення комунікативних технологій у науково-викладацькій діяльності.
43. Особливості наукової комунікації: усна, письмова, електронні платформи.
44. Здійснення зв'язків з громадськістю («паблік рілейшнз») як системна складова комунікативних технологій.
45. Освітня реклама як засіб фахової комунікації.

4. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумкова оцінка по дисципліні виставляється за 100-бальною шкалою згідно «Положення про організацію освітнього процесу». Завданнями поточного модульного контролю знань здобувачів є перевірка та оцінка:

- а) систематичності та активності роботи здобувача на аудиторних заняттях;
- б) виконання завдань, виданих для самостійного опрацювання;
- в) виконання індивідуальних проєктів;

г) розуміння та засвоєння матеріалу, набутих навичок та вмінь самостійно опрацьовувати матеріал, самостійно працювати з літературою та іншими джерелами, осмислювати та узагальнювати зміст теми та розділу, а також умінь усно чи письмово подавати матеріал у вигляді презентації, відповідей на запитання тощо

Результати поточного контролю знань здобувачів вищої освіти входять як складові елементи до загальної (остаточної) оцінки знань здобувачів з певної дисципліни.

Якщо аспірант/ка за результатами підсумкового вивчення навчальної дисципліни набрав/ла менше 60 балів, він/вона отримує незадовільну підсумкову оцінку

Усі письмові роботи аспіранта проходять перевірку на оригінальність. Рівень оригінальності повинен бути не нижче 70%. У разі виявлення неоформлених відповідним чином запозичень, фальсифікації даних чи інших форм академічної недоборочесності роботи анулюються, а до порушників застосовуються методи впливу, передбачені «Положенням про організацію навчального процесу».

Розподіл балів за змістовими модулями, темами та формами діагностики

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Макс. балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1.	Активність на практичних заняттях	40	<i>Теоретична підготовка</i> - відмінне розуміння теоретичного матеріалу, використання термінології точно та доречно; - відповіді логічні, структуровані, підкріплені прикладами або теоретичними доказами; - без труднощів, невимушено надаються відповіді на запитання, зокрема на складні або додаткові; <i>Участь у дискусіях</i> - ініціювання обговорення, надання пропозицій, активне реагування на ідеї інших; - надання обґрунтованих аргументів, посилення на наукові та навчальні джерела чи власний досвід; - дотримання етики дискусії, використання конструктивної критики, підтримка атмосфери співпраці. <i>Виконання практичних завдань</i> - завдання виконуються у повному обсязі, з урахуванням усіх вимог та інструкцій. - виконання завдання без допомоги викладачки або групи, демонстрація високого рівня розуміння матеріалу; - результати завдань чіткі, коректні, оформлені відповідно до встановлених стандартів; - демонстрація нестандартного підходу до виконання завдань. <i>Групова робота</i> - ініціація або координація виконання групових завдань, внесення пропозицій та способів їх реалізації; - активна допомога іншим членам групи, сприяння досягненню загальної мети; - суттєвий вплив висунутих пропозицій якості групового завдання. <i>Творчий підхід та ініціативність</i> - представлення нових, оригінальних ідей у виконанні завдань або дискусіях; - активність у виконанні додаткових завдань або внесення пропозицій щодо шляхів покращення результатів занять; - швидке реагування на зміни в завданні або додаткові запити викладачки
2.	Поточні практичні роботи - 4	20	завдання виконане в повному обсязі, усі аспекти враховані; рішення логічне, обґрунтоване, зрозуміле; продемонстровано розуміння сутності теми, матеріал викладено на високому рівні, використано рекомендовані джерела, дотримано вимог до оформлення; завдання виконано з урахуванням відповідних методів аналізу або розрахунків; чітко дотримано структуру завдання; відповідність академічному стилю; продемонстровано власний погляд, творчий підхід до вирішення завдання; використано нові або незвичні підходи, додаткові матеріали
3.	Виконання та презентація	40	Аспірант творчо поставився до виконання індивідуального проєкту, самостійно здобув і використав, в тому числі за

індивідуального проєкту	допомогою інформаційних технологій, нові знання для виконання професійно спрямованого індивідуального проєкту, пов'язаного із тематикою наукового дослідження; аргументовано презентує його, виявляючи комунікативну гнучкість під час обговорення та нестандартність мислення; надає повні, логічні, структуровані відповіді на запитання під час презентації, використовує точну термінологію, наводить приклади або аргументи для обґрунтування відповіді; використано творчий підхід, продемонстровано глибоке розуміння матеріалу <i>Виконання індивідуального проєкту може бути зараховано за умови наявності відповідного сертифіката або іншого документа за тематикою навчальної дисциплін або участь в міжнародному підвищенні кваліфікації, семінарі, вебінарі, кваліфікаційному тренінгу в рамках неформальної освіти, у т.ч. під час навчання під час навчання на онлайнкурсах від Prometheus, Coursera, Edex, CHAN Academy edX, EdEra та ін. (підстава¹).</i>
Всього	100

Загальні критерії оцінювання сформованості програмних результатів навчання під час підсумкового контролю

Оцінка за національною (4-бальною) шкалою	Шкала рейтингу Університету імені Альфреда Нобеля	Оцінка за шкалою ЄКТС	Характеристики представленої аспірантом відповіді
5 (відмінно)	90-100	A	Аспірант демонструє концептуальні та методологічні знання з дисципліни; критично оцінює концепції і теорії, співвідносить теорію з практикою; демонструє знання різноманітних підходів до вирішення проблеми, самостійного відбору і якісної обробки додаткової наукової інформації та емпіричних даних; вмє обирати й реалізовувати (з елементами оригінальності й новизни) технології навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі, створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу; демонструє вміння започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, здійснювати критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей. За час навчання виявив вміння вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань, самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються, високий ступінь самостійності, академічної та професійної доброчесності
4 (дуже добре)	82-89	B	Аспірант припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; оцінює концепції і теорії, співвідносить теорію з практикою; демонструє знання різноманітних підходів до вирішення проблеми організації інформаційного пошуку, самостійного відбору і якісної

¹ ПП-551-069 Положенні про підготовку здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» (пп. 3.13).

			обробки додаткової наукової інформації та емпіричних даних; вміє обирати й реалізовувати технології навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі, створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу; вміє започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, здійснювати аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей. За час навчання виявив вміння спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань, надавати вичерпні пояснення, переважно самостійно вирішувати поставлені завдання, включатись в дискусії, висловлювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються, самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною, діяти з академічною та професійною доброчесністю
4 (добре)	75-81	C	Аспірант припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; відповідає на питання, але дає лише виклад базових аргументів і доказів, які пропоновані в лекціях і рекомендованих джерелах; демонструє знання різноманітних підходів до вирішення проблеми організації інформаційного пошуку, самостійного відбору і якісної обробки наукової інформації та емпіричних даних; ; є деякі незначні упущення і неточності, але без серйозних помилок під час вибору та реалізації технологій навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі, створенні умов конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу; має незначні ускладнення у започаткуванні, плануванні, реалізації та коригуванні послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, здійсненні аналізу, оцінки і синтезу нових та комплексних ідей. За час навчання виявив вміння спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань, надавати пояснення, переважно самостійно вирішувати поставлені завдання, включатись в дискусії, висловлювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються, самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною, діяти з академічною та професійною доброчесністю
3 (задовільно)	67-74	D	Аспірант припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; відповідає на питання, але дає лише виклад базових аргументів і доказів, які пропоновані в лекціях; є упущення і неточності під час оцінювання концепцій і теорій; має ускладнення у виборі й реалізації технологій навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі; має ускладнення у започаткуванні, плануванні, реалізації та коригуванні послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження. За час навчання досить формально ставився до вирішення поставлених завдань, участі у дискусіях, презентації власної позиції в питаннях та рішеннях, що розглядаються; може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати з допомогою викладача, діє з академічною та професійною доброчесністю
3 (достатньо)	60-66	E	Аспірант має значні ускладнення в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; відповідає на питання, але дає лише виклад базових аргументів і доказів, які пропоновані в лекціях; не вміє здійснити оцінку концепцій і теорій; має ускладнення у виборі й реалізації технологій навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі; має значні ускладнення у

			започаткуванні, плануванні, реалізації та коригуванні послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження. За час навчання формально ставився до вирішення поставлених завдань, інколи виявляв вміння самостійно вирішувати завдання, долучатись до дискусій, пояснювати прийняті рішення; може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість грубих помилок, які може усувати з допомогою викладача, діє з академічною та професійною доброчесністю.
2 (незадовільно)	35-59	FX	Аспірант має значні ускладнення в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни, невірно визначає основні поняття навчальної дисципліни; майже не виявляє активності в започаткуванні, плануванні, реалізації та коригуванні послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження; може відтворити лише окремі фрагменти з навчальної дисципліни. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни аспірант виконав, проте працював пасивно, його відповіді під час навчальних занять в більшості є невірними, необґрунтованими; допускає значну кількість грубих помилок, які може усувати з допомогою викладача
2 (незадовільно)	1-34	F	Аспірант не здатний продемонструвати розуміння основних понять навчальної дисципліни; не демонструє будь-яких знань або розуміння основних питань дисципліни; не вміє обирати й реалізовувати технології навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі; демонструє фундаментальне нерозуміння предмета та відсутність активності у проведенні наукового дослідження

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
2. Гарькавець С. О., Волченко Л. П. Спілкування в педагогічному процесі : навчальний посібник. Житомир : ТОВ «Видавничий дім “Бук-Друк”», 2021. 100 с.
3. Гарькавець С. О., Волченко Л. П. Конфлікти в освітньому середовищі: діагностика та практика вирішення : навчально-методичний посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 91 с.
4. Зливков В.Л., Лукомська С.О. Психологія спілкування педагога: інтегративний підхід: навч. посіб. К., Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2018. 353 с.
5. Кухта М.І., Ваколя З.М. Професійне педагогічне спілкування: методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 35 с.
6. Педагогічна комунікація: практикум / укладач О. М. Фенцик. Мукачево: вид-во МДУ, 2019. 162 с.
7. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 316 с.
8. Психологія педагогічного спілкування: методичні вказівки до вивчення освітньої компоненти для студентів спеціальності 015 «Професійна освіта» / уклад.: І. М. Мороз. Київ: ЦП «Компринт», 2024. 48 с.

9. Серета Н. В., Солодовник Т. О., Ігнатюк О. А. Педагогічне спілкування та риторика : навч.-метод. посібник; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : Підручник НТУ "ХПІ", 2023. 152 с.

10. Стельмах Н.В. Новітні комунікативні технології. Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2020. 215 с.

11. Харченко Л. М. Соціальні комунікації: навч.-метод. посіб. Переяслав : «Видавництво КСВ», 2021. 76 с.

Допоміжна

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підруч. К.: Центр навч. л-ри, 2004. 342с.

2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. К. : Довіра, 2007. 205 с.

3. Будник О.Б., Фомін К. В. Комунікативна педагогіка: навчальний посібник [для студентів спеціальності 013 Початкова освіта]. ІваноФранківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2019. 92 с.

4. Волкова Н.П., Лебідь О.В. Професійно-педагогічна комунікація викладачів закладів вищої освіти: виклики війни. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля: Серія Педагогіка і психологія. Педагогічні науки*, 2022. Вип. 1(23). С. 132-142. <https://ir.duan.edu.ua/items/5a8e34fc-88bf-41c3-ad5f-7a01e25f7caf>

5. Волкова Н.П., Лебідь О.В., Коробейнікова Т.І. Розвиток соціальних навичок докторів філософії з професійної освіти: концептуальні підходи, методичний інструментарій. *Journal of Pedagogy and Psychology: Серія Педагогіка і психологія. Педагогічні науки*, 2024. Вип. 2(28). С. 120-134. <https://ir.duan.edu.ua/items/3e952fa3-b799-44a5-877c-3b5dd25b4294>

6. Волкова Н.П., Лебідь О.В., Гром О.А. Розвиток компетентності у здійсненні командної взаємодії майбутніх викладачів вищої школи засобами інтерактивних технологій навчання. Моделювання компетентнісної професійної освіти в контексті євроінтеграції: монографія / кол. авт; за заг. ред. проф. Н.П. Волкової. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. С. 17-37.

7. Денисюк С.Г. Комунікологія: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2015. 102 с.

8. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. К. : Вид-во «Освіта України», 2014. 289 с. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4631/1/I_Kovalynska_NC_GI.pdf

9. Комунікативні аспекти педагогічної діяльності: методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни / уклад. Ю.С. Красильник. – Київ: КНУБА, 2019. – 88 с.

10. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2020. 79 с.

11. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія професійної комунікації : монографія. Чернівці: Книги-XXI, 2009. 528 с.

12. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»: *Міністерство освіти і науки України*: офіційний вебсайт. URL:

<https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standartna-grupu-profesij-vikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti>

13. Руденко М.В. Комунікативні процеси у педагогічній діяльності. Креативні технології навчання: навч. посіб. Київ: КНУБА, 2016. 204 с.

14. Ставицька О. Г. Психологічні особливості використання невербальних засобів спілкування у діяльності вчителя : дис. ... канд. псих. наук : 19.00.07. Рівне, 2009. 264 с.

15. Теслюк В. М. Психологічні засади формування індивідуального стилю професійно-педагогічного спілкування у майбутніх викладачів : дис. ... канд. псих. наук : 19.00.07. К., 2007. 250 с.

16. Третьяченко В. В., Вереїна Л. В., Скляр П. П. Психологія ділового спілкування : навчальний посібник. Луганськ : Глобус, 2005. 268 с.

17. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2010. 312 с.

18. Bolkan S., Griffin D. J., Goodboy A. K. Humor in the classroom: the effects of integrated humor on student learning // Communication Education. 2018. Vol. 67. № 2. P. 144-164.

19. Drucker D. J., Fleischhauer K. Language pedagogy in a pandemic : The shift to online instruction at a German university during the COVID-19 crisis // Journal of Pedagogical Research. 2021. Vol. 5. Issue 1. P. 172-187.

20. Matsumoto D., Frank Mark G. Nonverbal Communication. San Francisco State University and Humintell LLC, USA, 2013. 336 p.

21. Shi X., Wilson S. R. Influence. The International Encyclopedia of Organizational Communication. 2017. John Wiley & Sons, Inc. P. 1-13.

22. The Social Psychology of Nonverbal Communication // Edited by A. Kostic, D. Chadee. Palgrave Macmillan, 2014. P. 43-57.

Інформаційні ресурси

Адреси електронних бібліотек:

1. Бібліотека ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля». URL: <https://lib.duan.edu.ua/uk/>
2. Бібліотека імені В. Вернадського. URL: <http://w.w.w.nbu.gov.ua/>
3. Бібліотека імені Максимовича. Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка. URL: <http://www.library.univ.kiev.ua/eng/title4.php3>
4. Бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова. URL: <http://lib.onu.edu.ua/>
5. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/history/>
6. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://w.w.w.ognb.odessa.ua/>

Інтернет-джерела

1. <https://mon.gov.ua/ua> – сайт Міністерства освіти і науки України
2. <http://naps.gov.ua/> – сайт Національної академії педагогічних наук України
3. <https://imhttps://imzo.gov.ua/zo.gov.ua> – сайт Інституту модернізації змісту освіти

4. <http://osvita.org.ua> – освітній портал (каталог освітніх ресурсів, новини освіти).
5. <http://osvitanet.com.ua/> – навчально-методичний сайт ЗАТ – Інститут передових технологій.
6. <http://iat.kiev.ua/> – Інститут передових технологій.
7. <http://www.edu-ua.net> – освітня українська мережа.
8. <http://www.ednu.kiev.ua/> – Educational Network Ukraine (українські інформаційні ресурси, пов’язані з освітніми організаціями, інформація про системи освіти найбільш розвинутих країн, гранти, преса, виставки, конференції, фірми та ін.).
9. <http://www.osvita.org> – освітньо-консультативний центр – Освіта.
10. <http://o-svit.iatp.org.ua> – каталог освітніх ресурсів О-СВІТ: інформація для учнів, студентів, педагогів, науковців.
11. <http://www.osvita.org.ua/> – освітній портал (події освіти, статті тощо).
12. <http://www.umo.edu.ua> – ДВНЗ —Університет менеджменту освіти| НАПН України.
13. <http://proftekhosvita.org.ua/uk/> – портал професійно-технічної освіти України.

Навчальне видання

Робоча програма навчальної дисципліни «Професійно-педагогічна комунікація»

Підписано до друку ____ . ____ . 201__ р. Формат 60х84/16. Ум. друк. арк. _____

Оперативна поліграфія. Зам. № ____ . Тираж ____ прим.

Університет імені Альфреда Нобеля.
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.